การสร้างและการรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมือง ของพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง

THE BUILDING AND MAINTAINING THE POLITICAL SUPPORT BASE FOUNDATION IN ANG THONG PROVINCE

ธีรพันธ์ พระให้พร[1] วัลลภ พิริยวรรธนะ[2] และจิราพร บุญยิ่ง[3]
Teerapan prahaiporn[1] Wallop piriyawatthana[2] and Jiraporn Boonying[3]

[1] หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย วิทยาลัยการเมืองและการปครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Master of Political Science, College of Politics and Government Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail aon.torres9@gmail.com
[2] หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย วิทยาลัยการเมืองและการปครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Master of Political Science, College of Politics and Government Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail Wallop.pi@ssru.ac.th
[3] หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย วิทยาลัยการเมืองและการปครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Master of Political Science, College of Politics and Government Suan Sunandha Rajabhat University

Received : May 21, 2023 Revised : November 19, 2023 Accepted : December 30, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การสร้างและการรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบททางการเมืองมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในการสร้างและรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมือง 2) เพื่อศึกษาพรรคชาติไทยพัฒนามียุทธศาสตร์ในการสร้างและการรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง 3) เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้พรรคชาติไทยพัฒนาสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-deph interweave) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และตีความทำการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 กระแสความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน นำมาสู่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และต้องสังกัดพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2517 พรรคชาติไทยจึงได้ก่อตั้งตามบทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2517 โดยกลุ่มซอยราชครู และนักธุรกิจที่ใกล้ชิดกับตระกูลชุณหะวัณ และตระกูลอดิเรกสาร 2) พรรคชาติไทยสร้างฐานอำนาจทางการเมืองผ่านนักธุรกิจสัมปทานป่าไม้อย่างนายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์ และเมื่อนายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์ เสียชีวิต พรรคชาติไทยได้ปรับยุทธศาสตร์ทางการเมืองใหม่ เพื่อรักษาฐานอำนาจ โดยสนับสนุนนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล หรือกลุ่มการเมือง “สำนึกรักบ้านเกิด” และ3) สาเหตุที่ทำให้พรรคชาติไทยพัฒนาสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง หลังจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 เกิดขึ้นจากการย้ายพรรคการเมืองของนักการเมืองกลุ่มตระกูลปริศนานันทกุล เป็นอันสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง ประกอบกับพรรคชาติไทยพัฒนาไม่ได้ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำสำคัญ

ฐานคะแนนเสียง ยุทธศาสตร์ พรรคการเมือง

ABSTRACT

The objectives of this mixed methods study were to investigate: (1) the level of social support, attitudes towards death, and death preparation behavior; (2) the relationship between social support, death attitude, and death preparation behavior; and (3) viewpoints of social support, death attitude and death preparation behavior among Kasetsart University students. The study sample comprised 140 undergraduate students at Kasetsart University Bangkhen Campus, Academic Year 2022. Of these, 120 participants were recruited by quota sampling for quantitative study, and data were collected using questionnaires. The quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient. Next, 20 volunteer participants were selected by purposive sampling for in-depth interviews. The qualitative data collected were analyzed using content analysis. The results indicate a high level of students' social support (M= 3.68, SD=0.55), and moderate levels of attitude toward death and death preparation behavior (M= 3.17, SD=0.73 and M=2.83, SD=0.52, respectively). Moreover, death attitude had a moderate positive correlation with death preparation behavior (r=.53, p<.05), while there was no relationship between social support and death preparation behavior, nor between social support and death attitude. Furthermore, the in-depth interview on social support revealed that social support helps students to improve their death preparation behavior, and the most important sources of social support are family and friends. Students hold different ideas about life after death and contemplation of death, but most students perceive death as a natural thing that happens in life. Most participants have a positive perception toward death preparation behavior and believe that if they were prepared for death, they would live a happier life. However, most of them have not yet engaged in death preparation.

Keywords

Vote base; Strategy; Political Party

ความสำคัญของปัญหา

ประวัติการเมืองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอ่างทอง เกิดขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 – 2495 ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง และในช่วงปี พ.ศ. 2500 – 2519 เป็นช่วงที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอ่างทองสังกัดพรรคการเมือง แต่ไม่ได้ผูกขาดอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง จนกระทั่งพรรคชาติไทยเข้ามามีบทบาททางการเมืองและสามารถผูกขาดอำนาจทางการเมืองตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2522 โดยพรรคชาติไทยได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอ่างทองครั้งแรก จนถึง ปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่พรรคชาติไทยได้รับชัยชนะในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งภายหลังการยึดอำนาจการปกครอง

จากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2557 ทำให้พรรคชาติไทยสิ้นสุดบทบาททางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง หลังการเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม 2562

พรรคชาติไทย เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมือง ในจังหวัดอ่างทองในปี พ.ศ. 2522 หลังจากที่นายเสน่ห์ ไชยรัตนะ ได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรในจังหวัดอ่างทอง หลังจากนั้น พรรคชาติไทย สามารถผูกขาดที่นั่งสมาชิกผู้แทนราษฎรในจังหวัดอ่างทอง มาโดยตลอดทั้งสองเขต และมีเพียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่กี่ครั้ง ที่มีพรรคการเมืองอื่นชิงพื้นที่ทางการเมืองไป อาทิ เช่น ในปี พ.ศ. 2526 นายกมล เสมอเหมือน ตัวแทนพรรคกิจสังคม ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ให้เป็นสมาชิกผู้แทนราษฎร ในจังหวัดอ่างทอง ปี พ.ศ. 2538 พลตำรวจโทวิโรจน์ เปาอินทร์ ตัวแทนจากพรรคประชากรไทย และปี พ.ศ. 2548 ที่กระแสความนิยมของพรรคไทยรักไทยแรงมากในหมู่ประชาชน ทำให้ตัวแทนพรรคไทยรักไทย คือ นางสาวเพ็ญชิสา หงษ์อุปถัมภ์ชัย ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนสมาชิกผู้แทนราษฎรในจังหวัดอ่างทอง และต่อมาถึงแม้ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินคดียุบพรรคชาติไทย เนื่องจากกรณีทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ. 2550 ทำให้หัวหน้าพรรคกรรมการบริหารพรรคถูกเพิกถอนสิทธิ์เลือกตั้งเป็นระยะเวลา 5 ปี อย่างไรก็ตาม พรรคชาติไทยพัฒนาที่ถูกก่อตั้งขึ้นมาแทนที่พรรคชาติไทยก็ยังรักษาพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองมาโดยตลอด จนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ. 2554 จังหวัดอ่างทอง จึงถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่พรรคชาติไทยพัฒนาเข้ามามีบทบาททางการเมืองมาอย่างยาวนาน สมศักดิ์ ปริศนานันทกุล

อย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป ปี พ.ศ. 2562 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคชาติไทยพัฒนาไม่ได้รับการเลือกตั้งเลยแม้แต่คนเดียว ทั้งที่ก่อนหน้านั้นพรรคชาติไทยพัฒนาในชื่อเดิมคือพรรคชาติไทยสามารถยึดครองพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจในการศึกษาการสร้าง การรักษา และการสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองของพรรคชาติไทยสืบเนื่องมาเป็นพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองมาอย่างยาวนานราว 35 ปี

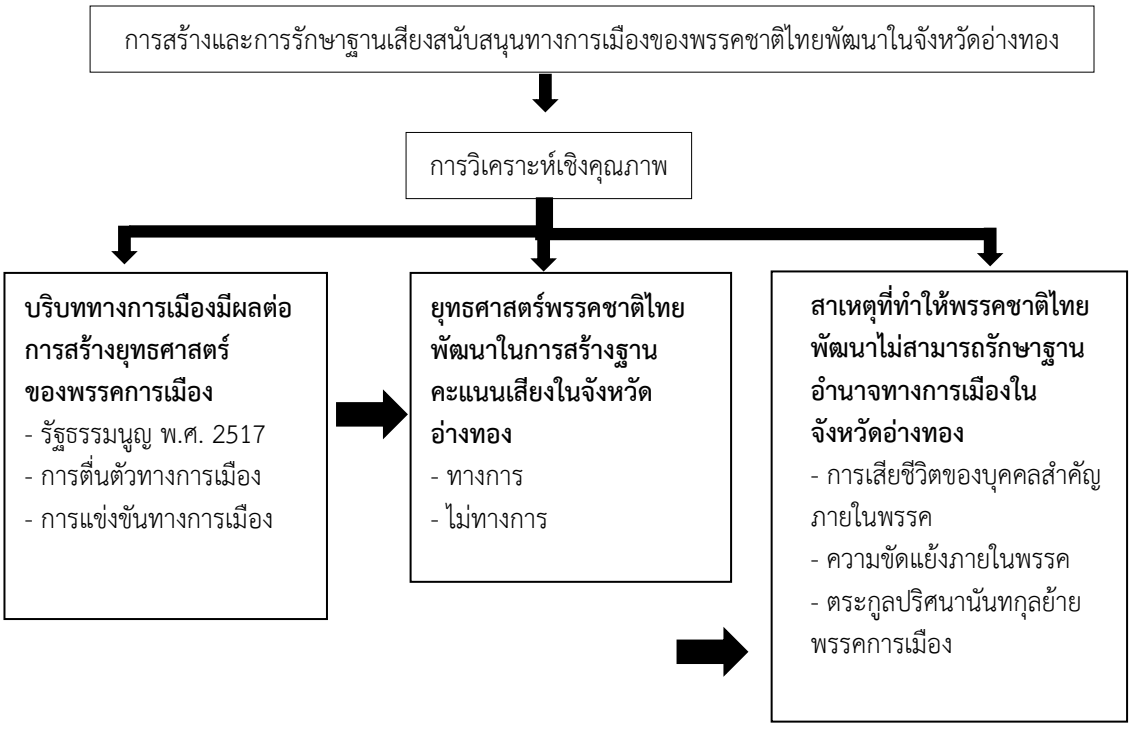
ปัญหาวิจัย

1. บริบททางการเมืองมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในการสร้างและรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองอย่างไร
2. พรรคชาติไทยพัฒนามียุทธศาสตร์ ในการสร้างและการรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองอย่างไร
3. สาเหตุใด ทำให้พรรคชาติไทยพัฒนาสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองหลังปีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปปี พ.ศ. 2562

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบททางการเมืองมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในการสร้างและรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาพรรคชาติไทยพัฒนามียุทธศาสตร์ในการสร้างและการรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้พรรคชาติไทยพัฒนาสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมือง ในจังหวัดอ่างทอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างและการรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และจากการทำงานภาคสนาม (Field Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In–depth Interviews) จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 17 คน ในจังหวัดอ่างทอง ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประสบการณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
1. เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเครือข่ายพรรคชาติไทยพัฒนา	3
2. เป็นสมาชิกพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง	10
3. บุคคลทั่วไปเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงกับพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง	4
รวมทั้งหมด	**17**

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ออกแบบสัมภาษณ์จากการทบทวนวรรณกรรมแนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของแบบสัมภาษณ์จะเป็นคำถามแบบปลายเปิดหัวข้อเรื่องครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In–depth Interviews) ประกอบกับเครื่องบันทึกเสียง และอุปกรณ์ในการจดบันทึกข้อมูล เช่น สมุดจดบันทึก

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 การศึกษาเอกสาร (documentary research) จะใช้เอกสารชั้นต้นและชั้นรองซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) เอกสารชั้นต้น (primary data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบ ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ เช่น หนังสือประวัติศาสตร์จังหวัดอ่างทอง หนังสือประวัติการเมือง นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล เป็นต้น

(2) เอกสารชั้นรอง (secondary data) เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วระดับหนึ่งและเพื่อช่วยวิเคราะห์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองเหล่านี้ที่สำคัญ เช่น หอจดหมายเหตุ หนังสือพิมพ์ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In–depth Interviews) โดยอาศัยแนวทางการสัมภาษณ์ (interview guide) และจดบันทึกคำสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง บุคคลที่เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคชาติไทยพัฒนา บุคคลที่เคยเป็นอดีตสมาชิกพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง และบุคคลทั่วไปเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงกับพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทอง

3. การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้หลักการสามเส้า (triangulation) โดยใช้วิธีการดังนี้

4.1 การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ในการวิจัยนี้ จะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4.2 การตรวจสอบข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในช่วงเวลาที่ต่างกัน เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจจะลงไปสัมภาษณ์ 2 ครั้ง ในช่วงเวลาที่ห่างกัน 2 สัปดาห์หรือหนึ่งเดือน แล้วนำมาเปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า คงเส้นคงวาหรือขัดแย้งกัน

4.3 การตรวจสอบข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในสถานที่ต่างกัน เช่น การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนเดียวกันในสถานที่สัมภาษณ์แตกต่างกัน เช่น สัมภาษณ์ที่ร้านอาหาร สัมภาษณ์ที่บ้านของผู้ให้ข้อมูลหลัก และนำมาพิจารณาว่า ข้อมูลมีความคงเส้นคงวาหรือขัดแย้งกันของข้อมูล

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบททางการเมืองมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในการสร้างและรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมือง พบว่า

1. หลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 โดยพรรคชาติไทย เกิดขึ้นมาจากการรวมตัวกันของกลุ่มนายทหารและนักธุรกิจที่อาศัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์เครือญาติ ความสัมพันธ์ใกล้ชิด ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สะท้อนให้เห็นถึงการก่อตั้งพรรคในช่วงแรกที่นำโดยกลุ่มเครือญาติทหารซอยราชครู ที่รอคอยมา 18 ปี ที่จะกลับมามีบทบาททางการเมืองอีกครั้ง โดยรวมกลุ่มกันก่อตั้งพรรคชาติไทย เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517 โดยมีพลตรีประมาณ อดิเรกสาร เป็นหัวหน้าพรรค พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นเลขาธิการพรรค มีคำขวัญว่า “สามัคคี ก้าวหน้า ยั่งยืน” โดยนโยบายของพรรคชาติไทย คือ จะมุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ โดยให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามกฎหมาย โดยผู้ที่เข้าร่วมจัดตั้งพรรคในระยะแรก มาจากอดีตสมาชิกพรรคสหประชาไทย พรรคเสรีมนังคศิลา พรรคเสรีประชาธิปไตย และพรรคประชาธิปัตย์ รวมทั้งนายทหารและกลุ่มนักธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตระกูลอดิเรกสารและตระกูลชุณหะวัณ

พรรคชาติไทยในช่วงแรกกำหนดยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่จะแก้ไขปัญหาปากท้องและความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในฐานะของบุคคลในทางเศรษฐกิจและสังคมให้น้อยลง โดยรีบจัดตั้งสหกรณ์ผู้ผลิตกับองค์การสินเชื่อสำหรับเกษตรกร พรรคชาติไทยยึดหลักการพัฒนาโดยมองว่าเรื่องสวัสดิภาพ ปัญหาปากท้อง และการเกษตร เป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกัน ดังนั้น ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลต้องมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยต้องพยายามใช้วัตถุดิบทางการเกษตร และการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ ต้องดำเนินการพัฒนาทั้งเกษตร อุตสาหกรรม และการพาณิชย์ไปพร้อมกัน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าพรรคชาติไทยใช้นโยบายด้านเศรษฐกิจเป็นแกนกลาง ในการเป็นจุดขายหรือเรียกว่ายุทธศาสตร์ทางการเมือง โดยไม่เน้นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงมากนัก นอกจากนี้ พรรคชาติไทยยังมีความใกล้ชิดกับกองทัพมากกว่าพรรคการเมืองอื่น อีกทั้งมีการสนับสนุนจากกลุ่มนักธุรกิจที่มีความใกล้ชิดกับผู้นำพรรค จึงเป็นข้อได้เปรียบในการเลือกตั้งและได้เป็นพรรคร่วมรัฐบาลอีกหลายครั้ง และประการสำคัญพรรคชาติไทยใช้ยุทธศาสตร์ในการผูกมิตรทางการเมืองมากกว่าการสร้างศัตรูทางการเมืองพรรคกับการเมืองอื่น ๆ เพื่อให้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นรัฐบาล

2. บริบทการเมืองหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524 พรรคชาติไทยถือได้ว่าเป็นพรรคการเมืองที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เนื่องจากการปรับยุทธศาสตร์การเมืองครั้งนี้ภายใต้ข้อกำหนดการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ และได้เปลี่ยนบทบาทของพรรคจากพรรคกลุ่มทหารซอยราชครูไปสู่พรรคการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือ มีการชักชวนนักการเมืองท้องถิ่นตามภูมิภาคต่าง ๆ เข้ามาร่วมเป็นเป็นจำนวนมาก เช่น นายบรรหาร ศิลปอาชา จังหวัดสุพรรณบุรี นายสมชาย คุณปลื้ม จังหวัดชลบุรี นายเสนาะ เทียนทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา นายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์ จังหวัดอ่างทอง

ในช่วงปี พ.ศ. 2529 - 2534 พรรคชาติไทยมีปัญหาความขัดแย้งกันภายใน หลังจากการเปลี่ยนแปลงในตำแหน่งหัวหน้าพรรค ซึ่งในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ถือว่าเป็นช่วงเวลาที่พรรคชาติไทยประสบความสำเร็จ โดยผลการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 นับว่าเป็นการเลือกตั้งครั้งประวัติศาสตร์ของพรรคชาติไทย เพราะพรรคชาติไทยได้รับเลือกตั้งมากที่สุดในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 87 คน แต่อย่างไรก็ตาม พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ยังไม่ได้ประกาศแน่ชัดว่าจะเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะเกรงว่านักการเมืองพรรคอื่นจะไปสนับสนุนพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ซึ่งภายหลังพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศไม่ขอดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทำให้พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้รับการสนับสนุนให้เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 17 ของประเทศไทย โดยมีพรรคกิจสังคม พรรคประชาธิปัตย์ พรรคราษฎร พรรคสหประชาธิปไตย และพรรคมวลชน เข้าร่วมเป็นรัฐบาล โดยพลเอกชาติชาย นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” สานสัมพันธ์กับประเทศจีนในช่วงสงครามเย็น ทำให้สภาพเศรษฐกิจดีขึ้น มีการพัฒนาและปฏิรูปในหลายด้าน เช่น การเมือง การศึกษา การพัฒนาชนบท แก้ไขปัญหาพืชผลทางการเกษตร พัฒนาระบบชลประทาน การคมนาคม แต่อย่างไรก็ตามบทบาททางการเมืองของพรรคชาติไทยในฐานะหัวหน้ารัฐบาลก็ต้องยุติลงไป เนื่องจากคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้ทำการรัฐประหารอีกครั้งเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ซึ่งมีผลให้พรรคชาติไทยเปลี่ยนหัวหน้าพรรค และปรับเปลี่ยนโครงสร้างของการบริหารพรรคใหม่ เปิดรับสมาชิกพรรครุ่นใหม่ เพื่อเข้ามาทดทดแทนสมาชิกพรรครุ่นเก่า เพื่อลดความขัดแย้งภายในพรรค

3. บริบทการเมืองหลังช่วงปี พ.ศ. 2540 จนถึงการก่อตั้งพรรคชาติไทยพัฒนา หลังจากผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 พรรคชาติไทยมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด จำนวน 92 คน และเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามภายหลังการบริหารการปกครองของนายกรัฐมนตรีบรรหาร ศิลปอาชา บริหารประเทศมาได้สักระยะหนึ่งก็เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในพรรคร่วมรัฐบาล รวมถึงพรรคชาติไทยด้วยกันเอง โดยเฉพาะปัญหาการแบ่งโควตารัฐมนตรีภายในพรรคชาติไทยให้แก่กลุ่มการเมืองต่าง ๆ ภายในพรรค และมีการประกาศยุบสภาฯ และมีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งครั้งใหม่ในวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 พรรคชาติไทย ภายใต้

การนำของนายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรค จำเป็นต้องปรับการบริหารงานพรรคใหม่ เพราะพรรคชาติไทยไม่ได้เป็นพรรคการเมืองใหญ่เหมือนเช่นในอดีต

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาพรรคชาติไทยพัฒนามียุทธศาสตร์ในการสร้างและการรักษาฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง พบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2522 พรรคชาติไทยใช้ยุทธศาสตร์ในการสร้างฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองผ่านนักธุรกิจสัมปทานป่าไม้ คือ นายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์ เนื่องจาก นายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์ บุคลิกที่เป็นเจ้าพ่อในจังหวัดอ่างทอง โดยผ่านการสะสมทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองมาอย่างยาวนานในจังหวัดอ่างทอง จึงต้องการอำนาจทางการเมือง เพื่อนำมาป้องป้องธุรกิจตนเองภายใต้นักการเมืองที่ตนเองสนับสนุน เพื่อปกป้องและขยายธุรกิจสัมปทานป่าไม้ ซึ่งนอกจากนายสมชัยจะเป็นบุคคลที่ชาวอ่างทองเคารพนับถือแล้ว ยังมีบุคลิกของผู้ที่มีแต่ให้จึงเป็นเหตุให้พรรคชาติไทยชักชวนเข้ามาร่วมในพรรคและมอบตำแหน่งสำคัญภายในพรรคให้เป็นการตอบแทน แต่หลังจากนายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์เสียชีวิต พรรคชาติไทยได้ปรับยุทธศาสตร์ทางการเมืองใหม่ เพื่อรักษาฐานคะแนนเสียง โดยแบ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เป็นทางการผ่านทางผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอ่างทอง คือ นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล ซึ่งเป็นนักการเมืองภายใต้การอุปถัมภ์ของนายสมชัย จึงได้ยึดแนวทางการทำการเมืองในรูปแบบกลุ่มการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งภายใต้ชื่อทีมงาน “สำนึกรักบ้านเกิด” โดยบทบาททางการเมืองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล แบ่งได้ 3 ช่วง ดังนี้ 1. ช่วงก่อนเข้าสู่วงการเมือง โดยมีกิจกรรมและมีส่วนร่วมทางการเมือง 2. ช่วงเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยบทบาทหน้าที่ทางการเมืองนั้น มุ่งสร้างผลงานให้ประชาชนเห็นอย่างเป็นรูปธรรม และ 3. ช่วงดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยบทบาทสมาชิกผู้แทนราษฎร บทบาทรัฐมนตรี และบทบาทรองประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยปัจจัยสนับสนุนฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ 1. ปัจจัยส่วนบุคคล คือ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมือง และ 2. ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบภายนอก คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากพรรคการเมือง การสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่น การสนับสนุนจากข้าราชการในพื้นที่ และการสนับสนุนจากประชาชน และยุทธศาสตร์ที่ไม่เป็นทางการ คือ การใช้ระบบอุปถัมภ์ โดยในช่วงวันหยุด นายสมศักดิ์และทีมงาน จะเชิญหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดอ่างทอง และหัวหน้าส่วนราชการในส่วนกลางที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของนายสมศักดิ์มาประชุม ณ ที่ทำการพรรค ที่อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง โดยจะมีประชาชนในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาขอความช่วยเหลือ และขอคำปรึกษา ทำให้ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือนายสมศักดิ์ และทีมงานเป็นอย่างมาก

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้พรรคชาติไทยพัฒนาสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง พบว่า มีหลายสาเหตุ ดังนี้ 1) การเสียชีวิตของนายบรรหาร ศิลปอาชา เนื่องจากพรรคชาติไทยพัฒนาไม่สามารถหาผู้นำที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำพรรค ทำให้เห็นการแตกกันระหว่างสองตระกูลภายในพรรค คือ ตระกูลโพธสุธน และตระกูลเที่ยงธรรม และ 2) สาเหตุสำคัญที่ทำให้พรรคชาติไทยพัฒนาสิ้นสุดฐานคะแนนเสียงในจังหวัดอ่างทอง เกิดขึ้น หลังจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 จากการย้ายพรรคการเมืองของนักการเมืองที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอ่างทอง คือ กลุ่มตระกูลปริศนานันทกุล เป็นอันสิ้นสุดบทบาททางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ประกอบกับพรรคชาติไทยพัฒนาไม่ได้ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง เนื่องจากผู้นำพรรคชาติไทยพัฒนา ตระกูลศิลปอาชา มีความสัมพันธ์ที่ดีกับ ตระกูลปริศนานันทกุล จึงไม่ได้ส่งผู้สมัครผู้แทนราษฎรลงในจังหวัดอ่างทอง เป็นเหตุให้พรรคชาติไทยพัฒนาสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งยาวนานมากกว่า 35 ปี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ 1 พบว่า บริบททางการเมือง หลังจาก 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนแปลงการเมืองของประเทศไทย วิถีทางประชาธิปไตยเปิดกว้างมากขึ้น ประกอบกับหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พุทธศักราช 2517 ที่กำหนดกรอบของการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการปรับตัวของกลุ่มทหารไปสู่พรรคการเมือง โดยพรรคชาติไทยก่อตั้งขึ้นมาจากการกลุ่มนายทหารซอยราชครู ซึ่งรอคอยที่จะกลับมามีบทบาททางการเมืองอีกครั้ง จึงเห็นเป็นโอกาสในการตั้งพรรคการเมือง นอกจากนี้ยังมีนายทหารและกลุ่มนักธุรกิจ ที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับตระกูลอดิเรกสาร ตระกูลชุณหะวัณ และได้รับการสนับสนุนจากนักธุรกิจรายใหญ่อีกรายหลาย จึงถูกวิจารณ์ว่าเป็นพรรคการเมืองที่มีฐานะทางการเงินที่ดีและใกล้ชิดกับกลุ่มทหารของพลเอกถนอม กิตติขจร เป็นพรรคขวาจัด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า บริบทการเมืองในช่วงนี้เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองของพรรคชาติไทยกลุ่มทหารซอยราชครู ถือว่าเป็นกลุ่มการเมืองนอกรัฐสภา จากบริบทการเมืองนี้ ทำให้สามารถพัฒนาบทบาทของกลุ่มมาสู่การเป็นพรรคการเมืองในระบบรัฐสภา ปรับเปลี่ยนจากกลุ่มที่ใช้อำนาจรัฐทหารมาสู่พรรคการเมืองที่หาเสียงเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญและมีอำนาจมาจากเสียงของประชาชน บริบทการเมืองหลังการก่อตั้งพรรคชาติไทยพัฒนา ภายหลังการยุบพรรคชาติไทย โดยมีการก่อตั้งพรรคชาติไทยพัฒนาขึ้นมารองรับสมาชิกของพรรค และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคชาติไทยนั้น จะเห็นได้ว่าการตั้งพรรคชาติไทยพัฒนาขึ้นมานั้นเพื่อจะสื่อให้เห็นถึงว่ามาจากพรรคชาติไทย การปรับตัวในช่วงก่อตั้งพรรคชาติไทยพัฒนาในระยะแรกนั้น เป็นการปรับตัวเพื่อทำหน้าที่ของพรรคการเมืองต่อไปให้ได้ กล่าวคือ พรรคชาติไทยพัฒนาไม่ได้เป็นพรรคการเมืองใหญ่เหมือนดังเช่น พรรคชาติไทยในอดีต ซึ่งภายหลัง ปี พ.ศ. 2540 จะเห็นได้ถึงการปฏิรูปของพรรคชาติไทยมาสักระยะหนึ่งแล้ว จนสืบเนื่องมาจนถึงการก่อตั้งพรรคชาติไทยพัฒนา เช่น การเปิดโอกาสให้นักการเมืองรุ่นใหม่เข้ามาทำงานการเมืองมากขึ้น ยอมรับความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกที่ทิศทางการเมืองสู้กันด้วยนโยบาย รวมถึงการพัฒนาพรรคให้เป็นองค์กรทางการเมืองที่จะต้องทำงานกับประชาชน ลงทุนในระบบเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร สร้างเว็บไซต์ สร้างระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศของพรรค เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาตรวจสอบดูรายละเอียดของพรรคได้ การให้ความสำคัญกับพรรคมากกว่าบุคคล เพื่อจะนำให้พรรคเป็นพรรคร่วมรัฐบาลแล้วเป็นรัฐมนตรี บุคคลที่เป็นรัฐมนตรีต้องบริหารโดยนำนโยบายของพรรคไปใช้ในการบริหารประเทศ สอดคล้องกับการศึกษาของ (เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์, 2563, น. 417 - 430) ศึกษาเรื่อง พรรคชาติไทยกับการสร้างอำนาจทางการเมือง บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) วิวัฒนาการการจัดตั้งพรรคชาติไทย 2) การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของพรรคชาติไทย และ 3) การสร้างอำนาจทางการเมืองของพรรคชาติไทย

จากผลวิจัยที่ 2 พบว่า พรรคชาติไทยพัฒนาสร้างฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง ผ่าน นายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์ ที่สะสมทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองมาอย่างยาวนาน โดยนายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์ ต้องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ของธุรกิจตนเองภายใต้นักการเมืองที่ตนเองสนับสนุน เพื่อปกป้องและขยายธุรกิจสัมปทานป่าไม้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สินธุ์ชัย ศุกรเสพย์, 2539) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของ “เจ้าพ่อ” ในการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2517-2535 โดยใช้กรณีศึกษา “เจ้าพ่อ” ในจังหวัดชลบุรี เป็นหลักในการอธิบาย และนำกรณีศึกษา “เจ้าพ่อ” ในจังหวัดอ่างทอง และ “เจ้าพ่อ” ในจังหวัดขอนแก่น มาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกัน เพื่อชี้ให้เห็นถึงลักษณะการก่อกำเนิด และการดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ” สมัยใหม่ ผลการศึกษาพบว่า “เจ้าพ่อ” มีบุคลิกภาพและวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลง หรือสามารถแบบนักเลงอยู่มาก ซึ่งในบางครั้งมีลักษณะรุนแรงในการสร้างอิทธิพลขึ้นมาเพื่อดำรงอยู่ในท้องถิ่น โดย “เจ้าพ่อ” มีการก่อกำเนิดขึ้นมาและพัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว โดยอาศัยอำนาจแบบนักเลง สร้างสะสมทุนทางเศรษฐกิจขึ้นมา จนสามารถใช้อำนาจทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างอิทธิพลในท้องถิ่นต่อไป ในลักษณะที่ “เจ้าพ่อ” มีอิทธิพลอยู่เหนือ หรือครอบงำผู้ใช้อำนาจทางราชการ และผู้ใช้อำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ

ตลอดจนเข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติโดยอ้อม ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดที่ตนมีอิทธิพลอยู่ เพื่อสร้างโอกาสในการแสวงหา และปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์โดย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2542, น. 6) กล่าวว่า ระบบอุปถัมภ์ คือ ระบบความสัมพันธ์ในสังคมจารีต ค่านิยมโดยการจัดกลุ่มระหว่างผู้อุปถัมภ์หนึ่งคน และผู้ใต้อุปถัมภ์จำนวนหนึ่ง โดยผู้อุปถัมภ์จะเป็นคน ซึ่งมีฐานะในสังคม หรืออำนาจทางการบริหารมีเงินมีทองและเป็นที่นับหน้าถือตา สามารถให้คุณให้โทษกับผู้ใต้การอุปถัมภ์ในระดับหนึ่ง

หลังจากนายสมชัย ฤกษ์วรารักษ์ เสียชีวิต พรรคชาติไทยได้ปรับยุทธศาสตร์ทางการเมืองใหม่ เพื่อรักษาฐานอำนาจทางการเมืองของพรรค ประกอบการการเติบโตทางการเมืองของของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล ที่ใช้รูปแบบการทำงานเป็นกลุ่มการเมือง “สำนึกรักบ้านเกิด” สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พัฒนชัย สีนอเพีย, 2552) ได้วิจัยเรื่อง “ฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล” โดยใช้วิธีการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล มีฐานอำนาจอยู่ในจังหวัดอ่างทอง ในส่วนฐานอำนาจทางสังคม วัฒนธรรม นั้นมาจาก การนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ทำให้เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง แต่ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจมีค่อนข้างน้อย เพราะไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจการของครอบครัว และฐานอำนาจทางการเมืองสูง ตามความสามารถในการช่วยเหลือสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นให้ได้รับเลือกตั้ง การช่วยเหลือสนับสนุนข้าราชการในพื้นที่ให้เจริญก้าวหน้า การช่วยเหลือสนับสนุนอุปถัมภ์ประชาชนในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้รับการยอมรับจากนักการเมืองและสาธารณชน และการมีบทบาทชี้นำแนวคิดและแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมือง

จากผลวิจัยที่ 3 พบว่า สาเหตุที่ทำให้พรรคชาติไทยพัฒนาสิ้นสุดฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง หลังจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 นั้น เกิดขึ้นหลังจากการเสียชีวิตของนายบรรหาร ศิลปอาชา ทำให้ความสัมพันธ์ภายในพรรคเกิดสั่นคลอน พรรคต้องปรับโครงสร้างกรรมการบริหารพรรคอยู่หลายครั้ง ซึ่งเป็นผลให้ต่อมาตระกูลปริศนานันทกุล ตระกูลนักการเมืองที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอ่างทอง นั้นย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่น เป็นอันสิ้นสุดบทบาททางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในพื้นที่จังหวัดอ่างทองในปัจจุบัน ประกอบกับพรรคชาติไทยพัฒนาไม่ได้ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง สอดคล้องกับการวิจัยของ (เจนจิรา แพนพันธุ์อ้วน, 2564) ได้ศึกษาการปรับตัวของพรรคชาติไทยพัฒนาหลังการสูญเสีย นายบรรหาร ศิลปอาชา กรณีศึกษา: จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของพรรคชาติไทยพัฒนา หลังจากการสูญเสียนายบรรหาร ศิลปอาชา แบ่งออกเป็น 3 ประการได้แก่ 1) การสูญเสียผู้นำอย่าง นายบรรหาร ศิลปอาชา เนื่องจากนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นเสาหลักของพรรคชาติไทยพัฒนา และมีอำนาจบารมีเพียงพอที่จะต่อรองเจรจากับพรรคการเมืองอื่น ๆ ได้ด้วยผลประโยชน์ที่ลงตัว 2) ความสัมพันธ์ที่สั่นคลอนภายในพรรค ในประเด็นของการแย่งชิงเขตพื้นที่ควบคุมของสองผู้อาวุโสในพรรคและการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคของตระกูลการเมืองในเขตพื้นที่ใกล้เคียงที่เคยให้การสนับสนุนพรรคชาติไทยพัฒนา และ 3) การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีในส่วนของกระบวนการปรับตัวของพรรคชาติไทยพัฒนา หลังจากการสูญเสีย นายบรรหาร ศิลปะอาชา แบ่งออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างและตำแหน่งของสมาชิกภายในพรรคชาติไทยพัฒนา 2) บุคคลซึ่งเป็นตัวแปรในการเป็นกาวใจผสาน ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในพรรค 3) การเข้าร่วมกับพรรคฝ่ายรัฐบาลเพื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณและที่นั่งในสภา และ 4) การผกูขาดอำนาจทางการเมืองท้องถิ่นและการดำรงอยู่ของพรรค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การสร้างฐานคะแนนเสียงสนับสนุนของพรรคชาติไทยพัฒนาอาศัยปัจจัยส่วนบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งไปมีบทบาท ไม่ว่าจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือหรือคอยรับการอุปถัมภ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งยังสร้างความไว้วางใจดดยการเป็นตัวแทนในการนำปัญหาของประชาชนไปแก้ไขให้ จนเกิดความรักและความผูกพันภายในกลุ่มจนเป็นฐานคะแนนหลักที่จะสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเข้ามาของการเมืองใหม่ที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองแทนพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทองในปัจจุบัน

2.ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างฐานคะแนนเสียงของพรรคการเมืองใหม่ที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองแทนพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดอ่างทองในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

เจนจิรา แพนพันธุ์อ้วน. (2564). *การปรับตัวของพรรคชาติไทยพัฒนาหลังการสูญเสีย นายบรรหาร ศิลปอาชา กรณีศึกษา: จังหวัดสุพรรณบุรี* [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยบูรพา. ThaiLis.

ปรีชา คุวินทรพันธุ์. (2543). *ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เพื่อนและผู้อุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์ในสังคมที่ซับซ้อนในระบบอุปถัมภ์* พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัฒนชัย สีนอเพีย. (2552). *ฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล* [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ThaiLis. https://shorturl.asia/MamQ0

เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์. (2563). พรรคชาติไทยกับการสร้างอำนาจทางการเมือง. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, *8*(2), 417-430.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2542). *ระบบอุปถัมภ์และการเมืองไทย.* มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณี บุญประเสริฐ. (2556) *จุดก่อกำเนิด การดำรงคงอยู่ และการพัฒนาเป็นสถาบันของพรรคชาติไทย.* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกริก.

สินธุชัย ศุกรเสพย์. (2539). *บทบาทของเจ้าพ่อในการเมืองไทย พ.ศ. 2517-2535*. [วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ThaiLis. https://shorturl.asia/aVFAx.